

velen, ook van hooggeplaatste geestelijken voor zedeloosheden, bijgeloovigheden, dwaasheden zijn geopend geworden, die niemand in bescherming neemt. Nooit bespot of hekelt hij godsdienst en christendom, tracht steeds, op zijne wijze, tot een werkdadig geloof op te leiden, tracht zelfs aan te toonen dat hij nooit met de Kerk in strijd is, welker geleidelijke hernieuwing hij mogelijk houdt in tegenstelling met de onstuimigheid van Luther en diens aanhangers, welke hij geestig hekelt, 't zal blijken, even goed, als hij door ervaring in Italië opgedaan, de vrijgeesterij geeselt, die zich onbehoorlijke uitdrukkingen tegen Christus mag veroorloven, mits zij maar de verkeerde kerkpraktijken onaangetast laat.

Erasmus' Gesprekken (Colloquia) zijn tachtig in getal (1). Dit cijfer is slechts van lieverlede bereikt. Want de uitgave heeft eene bijzondere geschiedenis, die niet geheel duidelijk is. Hier volsta daaruit dit, dat buiten Erasmus om en op zijnen naam een paar boekjes met gesprekken waren uitgekomen (1519, 1521?), welke om het «slecht Latijn» en de eene en andere «ongerijmdheid» hem noopten zelf in 1522 eene echte uitgaaf te bezorgen. Dadelijk volgt te Parijs een nadruk, met een gefingeerde voorrede van Erasmus en op menige plaats deels vrij onnoozel, deels kettermeesterachtig «verbeterd», d. i. bedorven. «De schurk», zegt Erasmus, «een domme Saksische Dominicaner schijnt

(1) Kort voor het zetten van dit artikel verscheen van de hand van Dr. Adalbert Horawitz te Weenen een opstel «über die «Colloquia» des Erasmus von Rotterdam» in von Raumer's Historisches Taschenbuch. Herausgegeben von W. Maurenbrecher. Sechste Folge. Sechster Jahrgang. Leipzig 1887. 8°, bl. 52—121, waarin het een en ander over de geschiedenis der «Colloquia» wordt medegedeeld.

Door ongesteldheid van den schrijver was het hem echter niet mogelijk hiervan kennis te nemen; om dezelfde reden heeft hij zijn arbeid niet persoonlijk kunnen nazien. (RED.)